

Päiväys
1.2.2024

Dnro
LPR/4/12.03.03.07/2024

Taipalsaaren kunta,
Kellomäentie 1,
54920 TAIPALSAARI

Viite: lausuntopyyntö, pvm. 11.1.2024

Taipalsaaren Konstunrannan ja Konstunmäen asemakaavojen kaavaehdotukset

Taipalsaaren kunta on pyytänyt Etelä-Karjalan alueellisen vastuumuseon lausuntoa kahden asemakaavan kaavaehdotuksesta. Alueellinen vastuumuseo toimii arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennetun kulttuuriympäristön asiantuntijana maakunnassa (museolaki 314/2019).

Aiemmin Konstunrannan asemakaavana valmisteltu alue on jaettu kahteen osaan, Konstunrinteen ja Konstunmäen asemakaavoihin. Museo on lausunut nykyisestä, vuonna 2020 alkaneesta kaavahankkeesta 23.4.2021 (LPR/27/12.03.03.07/2021), 4.10.2021 (LPR/27/12.03.03.07/2021), 04.05.2022 (LPR/32/12.03.03.07/2022).

Konstunrinteen asemakaava-alue sijaitsee Taipalsaaren Saimaanharjun länsireunalla Konstunkankaalla ja Konstunhiekalla rajautuen Saimaaseen. Konstunmäen kaava-alue puolestaan käsittää pääosin entisen sairaala-alueen asuntoloineen sekä jo rakentuneen Takilantien asuinalueen.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Konstunmäki

Museolla ei ole huomautettavaa Konstunmäen asemakaavasta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Konstunrinne

Konstunrannan asemakaava-alueella sijaitsee kivikautisen asuinpaikan jäännös, joka on Museoviraston rekisterissä nimellä Taipalsaari Konstunkangas / 831010005. Kohde löytyy Museoviraston Kulttuuriympäristön palveluikkunasta verkko-osoitteesta:

<https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.831010005>

Muinaisjäännös on osoitettu kartassa merkinnällä sm-1. Kohteen raja-
aus on tarkentunut pohjoisosasta kaavakartan laatimisen jälkeen
alueella tehtyjen tarkastusten myötä. Ajantasainen raja-
aus on hyvä päivittää kaavakarttaan.

Kaavakartassa on merkinnällä sm-2 esitetty uimarannan edustalla
oleva vedenalainen hylky. Kohde on muinaisjäännösrekisterissä
mahdollisena muinaisjäännöksenä nimellä Taipalsaari Konstunluoto /
1000026670. Kohde löytyy Museoviraston Kulttuuriympäristön
palveluikkunasta verkko-osoitteesta:

<https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000026670>

Kohteella (sm-2) on kuvaus ja suunnittelumääräys:

*Alueen osa, jolla vedenalainen mahdollinen muinaisjäännös. Alueelle
tulee tehdä vedenalaisarkeologinen tarkkuusinventointi mm. sen iän,
laajuuden ja tyyppin selvittämiseksi. Aluetta koskevista toimenpiteistä
ja suunnitelmista on neuvoteltava Etelä-Karjalan museon kanssa.*

Suunnittelumääräys arkeologisesta vedenalaisinventoinnista toistuu
viereisen lv-alueen yhteydessä:

*Vesialueen osa, jolle saa sijoittaa venelaitureita. Alueella tulee tehdä
arkeologinen vedenalaisinventointi ennestään tuntemattomien
kohteiden kartoittamiseksi (sm-2).*

Kohteen status ja suunnittelumääräys ovat ongelmallisia. Museo on
lausunut samasta asiasta kaavaluonnoksen (23.4.2021) ja aiemman
ehdotuksen tiimoilta (04.05.2022). Muinaismuistolaki (295/1963) ei
tunne *mahdollista muinaisjäännöstä*, joten tällaisia merkintöjä ei ole
mielekästä käyttää kaavassa (vrt. mahdollisesti suojeltu rakennus,
mahdollinen luonnonsuojelualue tms).

Määräys jättää myös epäselväksi, mikä taho arkeologisen selvityksen
tulevaisuudessa tekisi, mikäli lv-alueelle olisi tarkoitus rakentaa
sellaisia venelaitureita, jotka voivat vaikuttaa pohjassa sijaitsevaan
jäännökseen. Muinaismuistolain 13 §:n mukaan vastuu on
kaavoituksen yhteydessä: *kaavoitusta suunniteltaessa on hyvissä
ajoin otettava selko siitä, saattaako kaavoituksen toimeenpaneminen
tulla koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä*. Samoin maankäyttö- ja
rakennuslain (1999/132) 9 §:n mukaan: *kaavan tulee perustua kaavan
merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin
tutkimuksiin ja selvityksiin*.

Rakennettu ympäristö

Konstunmäki

Konstunmäen asemakaavamuutoksen kohdassa 5.424 *Rakennettu
kulttuuriympäristö* todetaan kulttuuriympäristöstä seuraavasti:
Alueella ei ole merkittävää kulttuuriympäristöä, joka tulisi säilyttää tai

suojella. Sairaalan rakennuskannan osalta keskustelua on käyty museon kanssa, ks. liite 14. Sairaalan alue on kuitenkin todettu valtakunnallisestikin poikkeuksellisen yhtenäisenä ja alkuperäisessä asussaan säilyneeksi arkkitehtoniseksi kokonaisuudeksi. (Selvitystyö Ahola: Terveysttä kaikille – B-mielisairaalat 1950-luvulta 1970-luvulle, 2015; Museon lausunto 23.4.2021). Kirkonkylä, Saimaanharjun ja Ketveleen osayleiskaavaa varten tehdyssä kulttuuriympäristön inventoinnissa (FCG 2021) todetaan:

Taipalsaaren sairaalan alue Saimaanharjulla muodostaa ehyen 1960-luvun lopun rationalistista rakentamista edustavan kokonaisuuden, vaikka yksittäisinä rakennuksina ne eivät ole kovin ainutkertaisia. Vastaavat yhden aikakauden rakentamista edustavat sairaalakokonaisuudet ovat käyneet harvinaisiksi, koska yleensä niitä on täydennysrakennettu omaa aikaansa edustavilla rakennuksilla. Kohteella lähiympäristöineen on paikallista historiallista merkitystä sen ollessa osa Suomen mielisairaanhoidon historiaa ja kehitystä. Sairaalan rakennuskokonaisuudella on kulttuurihistoriallisia, maisemallisia ja historiallisia arvoja. - - Suositellaan sairaalan alueen merkitsemistä kyläkuvan kannalta merkittäväksi alueeksi/ympäristöksi.

MRL 9§:n mukaisesti kaavan tulee perustua riittävään vaikutusten arviointiin ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Museo toteaa, että kaavan vaikutusten arviointi on tehty puutteellisesti. Kohteesta on tehty rakennushistoriaselvitys (Teija Ahola 2015) ja inventointi (FCG 2021), joita ei mainita kaavaselostuksessa. Kaavaselostuksessa kohdassa 3.134 *Rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaismuistot* tulee käsitellä kohteen arvoja, ja kohdassa 5.424 *Rakennettu kulttuuriympäristö* kaavan vaikutuksia selvityksissä paikallisesti arvokkaaksi todettuun sairaala-alueeseen nähden. Kaavaselostuksessa tulee tuoda ilmi, miksi alueella ei nähdä säilyttämisen ja suojelun arvoista kulttuuriympäristöä, jos mm. inventoinnissa kohde kuitenkin todetaan arvokkaaksi.

Kaavaselostuksen kohdassa 3.13 *Rakennettu ympäristö* on todettu, että päärakennusta lukuun ottamatta rakennuskanta on pääosin purkukuntoista ja tyhjillään. Museo huomauttaa, että purkukuntoiseksi toteaminen pitäisi perustua selvityksiin varsinkin kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi todettujen rakennusten kohdalla. Museo on todennut lausunnossaan 4.5.2022: *Museo muistuttaa, että MRL 12§:n mukaan rakentamisen ohjauksen tavoitteena on edistää rakentamista, joka perustuu elinkaariominaisuuksiltaan kestäviin ja taloudellisiin, sosiaalisesti ja ekologisesti toimiviin sekä kulttuuriarvoja luoviin ja säilyttäviin ratkaisuihin.* Ympäristön kannalta kestävämmän purkamisen ja uudisrakentamisen sijaan olisi mahdollista tutkia olemassa olevan asuinrakennuskannan säilyttämistä ja korjaamista sekä olemassa olevaan rakennuskantaan

sopivan uusdisrakentamisen osoittamista alueelle. Näin alueelle saataisiin myös ympäristön kannalta kiinnostavaa ajallista kerroksellisuutta sekä säilytettäisiin arvokasta ympäristöä. Alueen rakentamista voidaan ohjata esimerkiksi osayleiskaavainventoinnin ehdottaman kaltaisella kaavamerkinnällä *kyläkuvan kannalta merkittävä alue/ympäristö*.

Positiivista on, että päärakennus on säilymässä, ja sille on suunniteltu väljä kaavamerkintä KTY: toimitilarakennusten korttelialue, joka mahdollistaa rakennuksen kehittämisen monenlaiseen toimintaan. Rakennuksen pysyminen käytössä edistää sen säilymistä tulevaisuudessakin. Aikaisemman lausuntonsa (29.3.2022) mukaisesti museo toteaa, että ko. korttelissa korjausrakentamista tulee ohjata merkinnällä: *Korjausrakentamisessa rakennuksen ominaispiirteet tulee säilyttää*. Näin voidaan edistää kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuksen ajankuvalleen tyypillisten arkkitehtonisten tyylipiirteiden säilymistä vastaisuudessakin.

Konstunrinne

Alueella ei sijaitse kaavatyön yhteydessä huomioon otettavaa kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa. Museolla ei ole huomautettavaa Konstunrinteen asemakaavasta rakennetun ympäristön osalta.

ETELÄ-KARJALAN MUSEO

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet arkeologi Esa Hertell, rakennustutkija Kristiina Pesola ja vs. museotoimenjohtaja Reija Eeva

Tiedoksi

Museovirasto / kirjaamo, Helena Ranta

Kaakkois-Suomen ELY-keskus / kirjaamo, Suvi Karppinen, Tuija Mustonen, Pertti Perttola

Allekirjoitukset:

Allekirjoitus: Vahvistan tämän asiakirjan sisällön oikeelliseksi

Nimi: **Hertell Esa**
ULAPPA\hertelej

2024-02-09 15:40:34 (UTC+02:00)

Sähköisesti allekirjoitettu

Allekirjoitus: Vahvistan tämän asiakirjan sisällön oikeelliseksi

Nimi: **Eeva Reija**
ULAPPA\eevarm

2024-02-09 15:44:31 (UTC+02:00)

Sähköisesti allekirjoitettu

Allekirjoitus: Vahvistan tämän asiakirjan sisällön oikeelliseksi

Nimi: **Pesola Kristiina**
ULAPPA\pesolaks

2024-02-09 15:46:15 (UTC+02:00)

Sähköisesti allekirjoitettu